

Asia: VN/16944/2020

Kotimaisen kalan edistämishjelma

Ohjelman visio ja strategiset valinnat

Ovatko ohjelman visio ja strategiset valinnat onnistuneita? Miten niitä tulisi kehittää?

Visio on onnistunut, joskin teemoista jää osin avoimeksi hallinnon eri alojen ja niiden vuoropuhelun kehittäminen, joita tavoitteisiin pääseminen edellyttää. Nykytila osoittaa selvästi, että ympäristöhallinnon ja elinkeinoa edistävien hallinnonalojen välillä on osin vaikea keskusteluyhteys esimerkiksi kalankasvatuksen luvituksessa sekä kalastuksen haittaeläinten osalta. Vision tai tavoitteiden luominen ilman merkittävää keskustelua näistä ristiriidoista voi asettaa tavoitteet kyseenalaisiksi.

Tavoitteet

Onko ohjelmalla tavoiteltavat vaikutukset tunnistettu oikein?

-

Kuinka realistisina pidät yllä esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Miten muuten haluaisit kommentoida ohjelman tavoitteita?

On muistettava että eri kalatalouden sektoreilla haasteet ovat hyvin erilaiset. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää hyvin erilaisia ratkaisuja, mutta yksikään niistä ei ole mahdoton.

1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen

Mitä allaolevista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kotimaisen kalan käyttöä vauhditetaan julkisilla hankinnoilla. Maa- ja metsätalousministeriön hankintalähteläis edistää kotimaisen kalan lisäämistä julkisissa hankinnoissa. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitetaan toimia (mm. innovaatiokumppanuuteen perustuvaa hankintamenettelyä), joissa yritykset ja suurkeittiöt kehittävät yhdessä uusia kalatuotteita suurkeittiöiden tarpeisiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Viestintäverkosto ei voi perustua pelkkään ulkoiseen viestintään, vaan yhtä lailla on parannettava alan sisäistä viestintää ja luotava sinne keskustelukanavia ja "mikroverkostoja" välittämään tietoa ja lisäämään puuttuvaa yhteistyötä. Verkostointihankkeet ovat haastavia, joten ei pidä tyytyä yhteen verkostohankkeeseen, vaan mahdollistaa useita, jotka voidaan motivoida keskinäiseen yhteistoimintaan.

Innovaatiokumppanuudet olisi syytä niinkään ulottaa muuhinkin innovaatiotoimintaan kuin muutamaan keskusjohtoiseen innovaatio-ohjelmaan. Innovaatioita voi tapahtua millä tasolla vain, mikä pitäisi tunnustaa ja innovaatioiden julkistamiseen tulee kannustaa.

2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Käynnistetään vajaasti hyödynnettyjen kalojen elintarvikelaadun kehittämisohjelma. Korkea laatu on silakan ja muiden nykyisin vajaasti hyödynnettyjen kalavarojen elintarvikekäytön lisäämisen edellytys. Toimialan ja keskeisten julkisten toimijoiden yhteistyönä toteutettava laatuohjelma tähtää elintarvikelaadun jatkuvaan parantamiseen. Ohjelman kehittämis- ja investointitoimia rahoitetaan Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Arvonlisäveron 58§ muuttaminen siten, että myös alle 10 m pitkät kalastusalukset, niiden varusteet sekä niihin tehtävä työ olisivat arvonlisäverovapaita, kohdistuisi erityisesti sisävesikalastuksen ja pienimuotoisen rannikkokalastuksen aloittamiseen. Valtion kannalta arvonlisäverotulon menetys olisi pieni, mutta yrittäjän kannalta, erityisesti yrityksen alkuvaiheessa vaikutus voi olla merkittävä.

3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kehitetään kalan pyynti- ja käsittelyprosesseja. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavassa tutkimuksen ja kalastajien kumppanuusohjelmassa kehitetään alan yritysten ja tutkimuksen yhteistyönä kustannustehokkaita yritysten kannattavuutta ja työolosuhteita parantavia ratkaisuja kalan pyynnin ja saaliin käsittelyn kehittämiseksi.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Esitettyjen toimenpiteiden lisäksi toimintaedellytyksiä voidaan parantaa kiintiöityjen kalalajien (erityisesti silakka) osalta muuttamalla kiintiöjärjestelmää määrittelevää lakia ja asetusta siten, että kiintiö olisi jatkossa yritysten taseeseen merkittävä ja vakuuskelpoinen. Tämä mahdollistaisi lainapääomien käyttämisen esimerkiksi alusten uudistamiseen ja kalastuksen innovaatioiden käyttöönottoon. Käytettävä pääoma olisi markkinaehtoista mikä mahdollistaisi sellaisiakin investointeja joita EMKR-lainsäädäntö evää.

4. Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Laaditaan määritelmä Itämerirehulle ja edistetään sen käyttöä. Silakkaan ja kilohailiin perustuvalla Itämerirehulla kierrätetään meressä jo olevia ravinteita ja vähennetään muilta meriltä tulevaa ravinnekuormaa. Yhteistyössä rehuteollisuuden, toimialan, tutkimuksen ja hallinnon kanssa laaditaan määritelmä Itämerirehulle ja suunnitelma siihen perustuvan kiertotalousratkaisun edistämiseksi. Niiden avulla varmistetaan eri teollisten toimijoiden tasavertainen kohtelu sekä luodaan edellytykset Itämerirehun käytön edistämiseksi sekä sen käytön seurannalle.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Kestävyyttä ja vastuullisuutta arvioidaan tarkasti erityisesti kalankasvatuksen luvituksessa. Tätä työtä varten tarvitaan useita erilaisia mallinnusvälineitä, arviointeja ja laskelmia, joita ovat esimerkiksi Luken ja Syken arviointityökalut. Näiden menetelmien käyttö on kuitenkin yrittäjälle erittäin kallista, eikä niitä siksi voida käyttää kuin vasta pitkällä olevien hankkeiden tiedon täydentämiseen.

Kohdistamalla erityistä tukea suoraan näiden välineiden käyttöön, olisi mahdollista ulottaa kestävyuden tarkastelu laajemmalle alueelle ja auttaa löytämään ratkaisuja uusilla välineillä ja menetelmillä.

Palaute ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista

Mitä palautetta haluaisit antaa ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista?

-

Muu palaute

Mitä muuta palautetta haluaisit antaa ohjelmasta?

Ohjelma sisältää useita viittauksia innovaatio-ohjelmiin. Olisi muistettava että innovaatio-ohjelmat eivät täydellisesti toimiessaankaan pysty sisältämään kaikkia elinkeinon innovaatiotoimintaa. Myös jatkossa innovaatioita käsitellään yritysten yksityisissä kehittämis- ja investointihankkeissa sekä paikallisten kalatalouden toimintaryhmien hankkeissa.

Innovaatioiden julkistamisen ja tiedon levittämisen vuoksi olisi hyödyllistä, jos hankkeiden tukitasoa tarkasteltaessa innovaatioiden jakamista julkiseen käyttöön olisi mahdollista korvata korkeammilla tuilla.

Halttu Mika

Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmä - aktivaattori